

Универзитет "УНИОН-НИКОЛА ТЕСЛА"	
БЕОГРАД, Цара Душана 62-64	
Бр.	166/1
Датум	04. 02. 2025 год.

ПОЛИТИКА ОТВОРЕНЕ НАУКЕ

Универзитет „Унион – Никола Тесла“ (УУНТ)

Фебруар 2025.

Садржај

1.	Увод	3
2.	Циљеви	3
3.	Отворен приступ публикацијама	3
4.	Отворен приступ истраживачким подацима	4
5.	Отворена софтверска решења и методологије	4
6.	Грађанска наука и јавни ангажман	4
7.	Подршка истраживачима и мотивација	4
8.	Праћење и имплементација	4
9.	Правни и етички оквир	5
10.	Закључак	5

1. Увод

Универзитет Унион-Никола Тесла (УУНТ) препознаје кључну улогу отворене науке у побољшању квалитета истраживања, повећању видљивости научних резултата и јачању сарадње између научне заједнице, индустрије, институција и грађана.

Ова политика је развијена у оквиру пројекта SuDe2Re, који УУНТ примењује како би побољшао транспарентност, доступност и употребљивост научних резултата. УУНТ је успоставио регистар и базу у електронском облику (репозиторијум), који служи као централна платформа за архивирање, ширење и осигуравање дугорочне доступности свих публикација истраживача УУНТ-а. Ова политика се заснива на принципима Европског плана за отворену науку, стратегијама Европске комисије за отворени приступ и националном законодавном оквиру у области научног истраживања.

У складу са начелом универзалне отворености науке и знања, као и принципом отворености према јавности и грађанима (члан 6. Закона о науци и истраживањима) Сенат УУНТ, усваја Политику отворене науке.

2. Циљеви

Ова политика има за циљ:

1. Дефинисање смерница и обавеза за отворен приступ научним публикацијама УУНТ-а и истраживачким подацима, подстицајући транспарентност, размену знања и научну сарадњу.
2. Побољшање квалитета, транспарентности и поновљивости истраживања путем отворених методологија и података.
3. Повећање видљивости и утицај резултата истраживања кроз институционални SuDe2Re репозиторијум.
4. Успостављање оквира за креирање репозиторијума, осигуравајући дугорочно архивирање и заштиту резултата истраживања у складу са међународним стандардима.
5. Подстицање јавних ангажмана и укључивање грађана у научна истраживања путем доступних и отворених извора знања.
6. Омогућавање усклађеност истраживачких активности са етичким принципима, заштитом података и правима интелектуалног власништва.
7. Мотивисање истраживача да примењују принципе отворене науке кроз систем награђивања и професионалног развоја, препознајући и вреднујући њихов допринос транспарентности и доступности научног знања.

3. Отворен приступ публикацијама

УУНТ захтева да сви научни и стручни чланци, радови са конференција и друге публикације произашле из истраживања УУНТ буду објављени са отвореним приступом путем SuDe2Re репозиторијума.

- Сви истраживачи УУНТ-а су дужни да депонују своје публикације у SuDe2Re репозиторијум у складу са одредбама ове политике.
- Публикације се могу објављивати у отвореним, претплаћеним и хибридним часописима, зборницима конференција, монографијама и другим врстама радова.
- Максимални дозвољени период ембарга је 6 месеци за друштвене и хуманистичке науке и 12 месеци за природне и техничке науке.
- Истраживачи морају задржати ауторска права и дозволити архивирање својих радова у складу са принципима отвореног приступа.
- УУНТ препоручује коришћење Creative Commons (CC BY или CC BY-NC) лиценци за заштиту ауторских права уз омогућавање бесплатног коришћења резултата истраживања.

4. Отворени приступ истраживачким подацима

УУНТ промовише политику отворених података истовремено осигуравајући заштиту осетљивих и личних података у складу са правним и етичким стандардима.

Сви подаци истраживања треба да буду FAIR (доступни, интероперабилни и виšekратни) и похрањени у SuDe2Re репозиторијуму или другим релевантним репозиторијумима.

- Подаци који произилазе из јавно финансираних пројеката морају бити слободно доступни јавности, осим у случајевима комерцијалних ограничења, етичких питања или заштите приватности.
- УУНТ препоручује употребу DOI (Digital Object Identifier) система за трајну идентификацију и цитирање истраживачких података.

5. Отворена софтверска решења и методологије

УУНТ подржава развој и употребу отворених софтверских решења, алата и методологија како би се осигурала поновљивост и транспарентност истраживања.

- Софтверски алати развијени кроз УУНТ пројекте би требало да се објаве под отвореним лиценцама (нпр. MIT, GNU, GPL).

- Сви методолошки приступи и експериментални поступци морају бити детаљно документовани и јавно доступни.
- Употреба верзија софтвера и кода треба да буде транспарентна како би се омогућила верификација и репликација резултата.

6. Грађанска наука и јавни ангажман

УУНТ активно подржава укључивање грађана и заједнице у научна истраживања кроз иницијативе Citizen Science.

- Кроз пројекат SuDe2Re, УУНТ развија платформе и алате за учешће грађана у истраживању животне средине.
- Биће организоване радионице, семинари и отворени научни догађаји како би се грађанима омогућило да активно учествују у научним пројектима.
- УУНТ ће промовисати научну писменост и доступност научних информација широј јавности кроз визуализацију података, отворене базе знања и дигиталне ресурсе.

7. Подршка истраживачима и мотивација

УУНТ ће пружити систематску подршку истраживачима у имплементацији принципа отворене науке.

- Истраживачи ће добити техничку и административну подршку за објављивање својих радова у SuDe2Re репозиторијуму.
- Принципи отворене науке биће интегрисани у систем евалуације истраживача и критеријуме за напредовање у каријери и одабир за истраживачке и академске позиције.

8. Мониторинг и имплементација

- Сенат УУНТ-а ће бити одговоран за имплементацију и праћење примене ове политике.
- Прегледи усклађености истраживача са политиком отворене науке биће спроведени по потреби.
- Кроз редовне годишње извјештаје, УУНТ ће пратити учесталост публикација отвореног приступа и размене података.

9. Правни и етички оквир

- УУНТ ће осигурати да сви аспекти Отворене науке буду у складу са националним и међународним законима о интелектуалној својини, заштити података и етичким стандардима.
- Прилагођени нивои приступа и анонимизација података ће се користити за заштиту осетљивих информација.
- У случајевима сукоба интереса или посебних законских ограничења, изузеци се могу одобрити уз одобрење Сената УУНТ.

10. Закључак

Ова политика представља стратешки оквир за развој отворене науке на УУНТ-у, кроз пројекат SuDe2Re и институционални репозиторијум, са циљем повећања научне изврности, видљивости и друштвеног утицаја истраживања. Ова политика је усвојена као део пројекта SuDe2Re и остаће на снази неограничено. Политика ће бити ревидирана и ажурирана у складу са потребама, на основу резултата праћења, повратних информација од запослених. Све измене и допуне политике одобрава ректор и саопштава свим запосленима. Сви запослени ће бити обавештени о свим изменама, а ажуриране верзије политике ће бити јавно доступне на web stranici УУНТ-а.

Ректор

Проф. др Новица Сталетовић